

OPPGAVER

1. Terrengord på kvensk

Begynn med terrengord når dere skal jobbe med stedsnavn.

a.

- La alle få hver sin tegnebok som de kan jobbe i eller lag en felles stedsnavnperm.
- Lim inn bilde av kommunevåpenet på permen og skriv kommunenavnet på kvensk eller på alle tre språk.
- La elevene tegne og skrive inn terrengordene. Prøv å finne stedsnavn fra nærområdet der terrengordene brukes.

Eks.:

JOKI
Her kan elevene lage ei tegning av et landskap med ei elv.
KALLIJOKI

b.

- Hva heter disse ordene på kvensk? Lag ei liste og legg den inn i stedsnavnpermen din.

Norsk	Kvensk
elv	
nes	
dal	
fjell	
fjord	
innsjø	
strand	
berg	
skog	

...	
...	
...	

2. Lag et stort veggbilde.

- Tegn inn himmel, hav, fjell, elv, vann, skog, berg osv.
- Skriv de kvenske terrengordene på data. Klipp og lim ordene på veggbildet.
- Lim gjerne inn mennesker og dyr.
- Skriv en historie sammen om landskapet og hva menneskene og dyra gjør.

3. Kan du finne et stedsnavn til hvert ord?

Bruk gjerne stedsnavn fra kommunen du bor i.

Terrengord	Stedsnavn
elv	
nes	
dal	
fjell	
fjord	
innsjø	
strand	
berg	
skog	

4. Lag kort

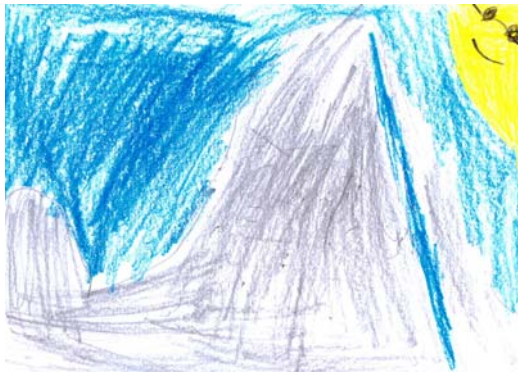
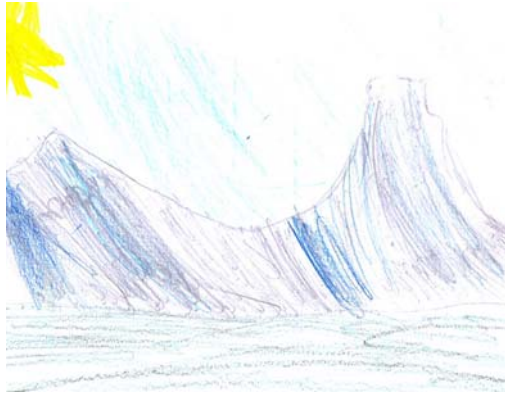
- Ta bilder av steder som har navn på kvensk med et digitalt kamera.
- Overfør det til datamaskinen og skriv inn stedsnavnet på bildet/kortet.
- Print ut og send det til slekt og venner.

På den måten er du med på å synliggjøre at vi bor i en landsdel hvor også kvensk hører hjemme.

5. Stedsnavnprosjekt

- a. Spør eldre personer som kan kvensk om stedsnavn (gårdsnavn, navn på muldemyrer, fiskeplasser, utmark osv.) fra ditt hjemsted eller din kommune.
 - skriv opp navnet
 - spør om personen du intervjuer vet hva det betyr
 - spør om personen har hørt en historie om navnet eller ting som har skjedd der, for eksempel hva folk har jobbet med nettopp på det stedet. Skriv ned historien og les det for de andre i gruppa.
- b. Heng opp et kart over bygda eller kommunen i klasserommet og lim inn de kvenske navnene.
- c. I bygdebøker og årbøker kan du også finne historier som er knyttet til spesielle steder. Spør på skolebiblioteket eller på kommunens bibliotek.
- d. Spør om lokalavisa vil publisere historiene deres.

6. Lag en utstilling

Iso-Anikka [isäänikka]. Kildalen, Reisdalen (1734 III: 04-05/30-32). Den høyeste toppen (1024 m) i fjellområdet Anikka. Den er ved siden av Pikku-Anikka. Se *anikka*. Parallellnavn: Aanas, Anikanvaara, Anikka, sa. Stuora-Ānat (Qv. s 30), no. Store Ste, Storambolten (Hansen [1953] s 404). Jf. navnegruppe under Anikka. "Den ståtligt kägeltäckta Iso-Anikka, som går en bit över de tusen, bligar stolt på långhåll från älvdalen och gömmer sin lillasyster Pikku-Anikka bakom sin breda rygg". (Paulaharju 1928 s 40.) "Reise-Sted, hvorvidt fra Siggavara? Og hvorlangt det er? vidstes ej, men det skal ligge paa Søndre Side af Reises-Elv, og langs med Elven; Høyere og i Øster vare Vidnerne ei bekiendt. Reise-Sted er i seg selv et fladt Field med en høy slet Houg paa, skabt som et Smide-Sted, hvoraf Fieldet kaldes Reise-Sted, ovenpaa bart og steenet, ligesaa paa Sidene." (Schnitler 1929 s 366.) (ARL og PH)

Pikku-Anikka ja Iso-Anikka. Amalie Jaatun og Alvar Solvang 3. kl Moan – Raisi

Kilde: Bente Imerslund: Finske stedsnavn i Nordreisa. Nordreisa kommune 1993.

Tegn eller ta bilder av sentrum, boligområder, elv, vann, fjell osv. og lag en **stedsnavnutstilling** på skolen, for eksempel på skolebiblioteket. Hvis det finnes historier om enkelte steder kan dere invitere klassen eller andre og ha høytlesing i tillegg.

Forslag til temaer:

Mei'än kylä - Bygda vår

Mei'än komuuni - Kommunen vår

Joki - Elva (gode fiskeplasser, rasteplasser, badeplasser osv.)

Vuono - Fjorden (fiskeplasser, holmer, nes osv.)

Vaarat - Fjell

Skuutterilatu - Skuterløypa (Hva heter stedene der løypa går, der dere raster eller fisker osv.)
Marjapaikat ja hillajänkät - Bærplasser og multemyrer
Osv.

Ta kontakt med andre skoler i kommunen og utveksle gjerne bilder eller send hele utstillinga til en annen skole.

7. Lag en perm

Elever som har kvensk kan allerede i 1. klasse begynne å lage **en perm om stedsnavn**. Permen kan følge gruppa gjennom hele skoletiden. Permen kan selvsagt også lages på data.

Permen skal inneholde alt materialet om stedsnavn som det jobbes med, samt bilder, fortellinger og lignende.

Hva betyr ordene?

Det er ikke alltid like lett å finne ut av hva et stedsnavn betyr, men mange stedsnavn er satt sammen av to eller flere ord og da kan man sjekke hva ordene betyr i den kvenske dialekten. Bruk tid på å finne ut hva hvert enkelt ord betyr. På den måten vil elevene også lære ord som de kan bruke i andre sammenhenger.

Eks.:

Navnet ***Isoluokka*** i Børselv er satt sammen av *iso* 'stor' og *luokka* 'bakke'. På norsk heter stedet *Storbakken*. Se bilde under.

Sammakko-oja i Alta er satt sammen av ordene *sammakko* 'frosk' og *oja* 'bekk'. Informanten fortalte dette: "*Siinä ojassa pruukaa olla sammakoita*" som betyr at "i denne bekken bruker det å være frosker". (Kilde: Eira Söderholm.)

Fra det nære til det fjerne

Det er lurt å begynne med navn på steder som barna kan forholde seg til daglig, slik som gårdsnavn, hjemsted, steder i nærheten av skolen, steder man drar på tur til osv.

- Eks.:
- 1.-3. klasse:
 - a. navn på hjemstedet, gårdsnavn, evt. navn på gårder til slektninger
 - b. kommunenavnet, navn på stedet som skolen drar på tur til
 - c. navn på fylket, Norge

 - 4.-7. klasse: navn på fylker, på steder i kommunen og andre kvenske områder.

For eksempel har Norges nest største by, Bergen, også et kvensk navn. Forsøk å finne ut hva det er.

8. Lag en sang

Lytt til sangen *Pikku Kaarina pakkasessa*. Bytt ut stedsnavnene med navn fra ditt hjemsted og syng!

9. Se "Sää/Været", 4.-9. klasse, oppgave 1 under Værsymboler.